

berg er weer, en elken Maandag als de Sabbath uit heeft, rijst hij weer voor u op.

Moete na moete; verdriet bij verdriet; teleurstelling na teleurstelling; o, een berg van levensbenaauwing om niet over te komen.

Het benaamt u tot op uw legerstede. Het schrikbeeld drukt u tot zels in uw oogenblikken van verademing.

O, Die groote Berg van uw levenstaak hij werpt op uw leeren zoo diep donkere schaduwen! Maar nu, houd mede, arme worstelaar! Eens heeft ook dat hopeloos u afpinnen uit.

Eens wordt ook die berg niet meer gevonden!

Of zaagt ge bergenhoog minder nog die levenstaak, maar meer uw schuld, uw ontzaggelijke doemtschuld voor uw God voor u oprispen? Dat ge eerst dacht op een effen veld te wandelen, en geen schuld zaagt, zoals het voor u uit in wolken en nevelen gehuld lag; maar dichter bijkomend die nevelen zaagt optrekken, en toen allengs uit die nevelen, die bergenhooge opeentassing van uw zonde en uw schuld voor uw God zaagt opdoemen.

O, Dat is banger nog, dan het komen voor de bergen der verdrukking en de bergen van moete en zorgen.

Als ge ingesloten raakt, en schuld van alle kant ziet, en van alle zijde die grauwe, sombere bergen van uw doem en uw oordeel voor den Heilige ontwaart.

Als ge die hoogte uwer ongerechtigheid eerst nog voor hemelen hadt aangezien, maar nu al nader tredend, tot uw schrik en ontzetting merkt, wat bergen, en wat hoege bergen het zijn. En dan boven op den top der bergen, als eens op Sinai, de verschrikking van de stemme des donders, en van het geluid der bazuin en van het vuur!

Zeg het mij, wie heeft, wie siddert dan niet? Wat kind des menschen zou dan bestaan? Maar nu ook hier zijn de vertroosting en Gods zoo ondoorgedringd rijk in ontferming.

Want hoor, ook die bergen van uw schuld en die bergen van uw zonde. Hij heeft ze door genade als was doen smelten.

Hij heeft ze in de diepte der zee geworpen. En eens, eens komt de dag dat voor uw en verschrikte conscientie ook die bergen niet meer worden gevonden!

Maar dan ook, stem uw ziele tot ernst, gij die dit leest.

Want ook zijn er bergen om u heen, en onder u, waarop ge uw hopen hebt gesteld.

Soms bergen van goud en goed; bergen van macht en invloed; bergen van schat en van talent, waarop ge uw huis hadt vastgezet.

En als ge dan anderz hiet met den waterstroom zaagt afdrijven, en anderz geluk door het verschuiven van het oeverzand verwoest, maar gij bleefte de rijke, de machtige, de ongedeerde, dat ge tot uw ziel zeidet: *Mijn berg is staande gebleven*; o, vertrouwd dan niet te vast.

Ook «de gedurige berg», zegt de profeet, zullen eens als kaf voor den wind verstuiwen.

En ook deze uw berg, hij zal eens niet meer worden gevonden.

Ja, laat dit woord nog dieper in u doordringen. Misschien, wie weet, misschien *voelt ge u zelve als een berg*.

In u veel kracht van persoonlijkheid; veel hoog zelfvertrouwen; meerderheid in velerlei opzicht; dat ja, waarlijk velen als tegen een berg tegen u opzien, en ge in uw zelfgenoegzaamheid, u zelve vast voelt staan, gelijk de bergen vaststaan.

En dan ware dit zoo, bedenkt het dan wel. Alle berg, zegt de Heere HEERE, en dus ook uw berg, zal vernederd worden.

En ook van u zal het woord eens waarheid zijn: *Deze berg werd niet meer gevonden*.

En wat dan alleen gevonden zal worden, het is het *wormpje Jacobs voor zijn God!*

KUYPER.

Amsterdam, 10 Juni 1887.

Het Synodaal Convent dat op 28 Juni in Rotterdam dagen zal, belooft reeds belangrijker te zijn, dan men zich aanvankelijk durfde voorstellen.

Naar het zich laat aanzien zullen er afgevaardigden verschijnen van bij de *tachtige* Kerkeraden, en Deputaten van minstens *twintig* Classen. Rekent men nu dat elke Kerkeraad *twee* stemhebbende afgevaardigden zendt, en evenzoo elke *Classis twee* Deputaten, terwijl grotere Kerkeraden nog meerdere adviseerende leden kunnen zenden, dan mag verwacht, dat tegenwoordig zullen zijn omstreeks 200 Kerkeradsleden en 40 Deputaten; waarbij dan ook enkele Moderatoren komen, die niet gedeputeerd werden, zoodat de geheele vergadering bestaat uit tusschen de 200 en 250 personen.

Natuurlijk mag dit Convent niet met het vroeger *Congres* worden verward.

Op het Congres kon ieder komen, die een entreebiljet had, en de verklaring van dit entreebiljet had onderteekend.

Dit moest destijds, omdat er een grond moest gelegd; omdat er een aanvang moest gemaakt; omdat er een uitgangspunt moest worden gevonden, van waaruit men verder kon komen.

Vandaar de gedwongen noodzakelijkheid om destijds in *Sectionen* te vergaderen, overmits met 1500 personen niet te delibereren viel. Debat is, waar zulk een groote menigte saamkomt, alleen in *Sectionen* mogelijk.

Hieruit vloeit dus voort, dat men ditmaal niet weder op dezelfde wijze de deur kan openzetten.

Dan toch zou weer een ieder binnen kunnen komen. De toevloed zou allicht nog grooter zijn. En heel het doel van het Convent zou worden verijld.

Men zou niets dan een *da capo* van het *Congres* krijgen, maar nu *onvoorbereid*; nu *zonder* leiding; en alzoo met de profetie van volkomen mislukking!

Het kan dus niet anders, of het Synodaal Convent moet beperkt tot de *Gedeputeerden* en de *Adviseurs*.

Grooter getal dan de 250 personen, die we zoo straks opsomden, mag niet toegelaten.

Dit is een levensquaestie, juist omdat het een *delibererende* vergadering moet zijn; en wel zulk een *delibererende* vergadering

die in uiterlijk vier dagen zal dienen at te loopen.

Dit zou onder normale omstandigheden niet alzo behoeven te zijn.

Maar nu er geen mogelijkheid voor onze leeren bestaat om zich thuis in den dienst des Woords te laten vervangen, en zij dus allen 3 Juli weer op hun post moeten zijn, zouden de reiskosten veel te hoog loopen, om hen uit Groningen, Friesland en Zeeland de volgende week nogmaals saam te roepen.

Blijkt dit te moeten, dan zal het moeten, maar zoo het eenigszins kan gemeden worden, is het wenschelijk.

En daar nu alle deliberatie langer duurt en de redevoeringen veel langer worden, zoo er publiek wordt toegelaten, waarvoor men allerlei onderwerpen en argumenten breder ontwikkelen moet, of het heeft er niets aan, is onder de gegeven omstandigheden, een saamkomen enkel van *Gedeputeerden* en *Adviseurs* bijna onvermijdelijk.

Zelfs is de kring van 250 man reeds groot genoeg, om het debat kort en ordelijk te doen loopen.

Onze nationale aard is wel ietwat breedspakig, en meer dan een kan kwalijk op een vergadering op zijn gemak zitten, of hij acht zich geroepen om zich in allerlei bijzonderheden te verliezen; eigenaardigheden die aan doleerenden en niet-doleerenden gemeen, het gemeene gevaar van ontsporing voor elke Hollandsche vergadering opleveren.

Reeds uit dien hoofde zal hij die geroepen wordt om deze samenkomst te leiden, een uiterst zware taak hebben, en mag een ieder die opkomt zich wel vooraf helder rekenschap geven van de zeer groote onevenredigheid die er bestaat tusschen de af te werken tank en de beschikbare tijdruimte.

Toch hebben we goeden moed!

Er is zoo herhaaldelijk bij al de momenten deze reformatorische beweging gebleken, dat op verrassende wijze hooger genade licht schonk, waar het pad duister was, of ook zonde onderdrukte, waar die op het punt stond om veel goeds te bederven.

En er is eenig vertrouwen, dat die zelfde genade ons ook ditmaal niet verlaten zal. Niet om ons gebed.

Maar wel omdat er aan meer dan één gebed voor in de ziel werd gegeven.

Gelijk men zal toestemmen, behoort *het geld* niet tot de *edeler* machten in ons menschelek leven, ook al slaat men het uit het *edst* metaal.

Geld is dan ook voor Gods profeten nooit een hefbom in hun strijd geweest.

En toen de Heere Jezus optrad was het er zoo verre vandaan, dat hij in de geldmacht of in geldbezit kracht voor zijn Koninkrijk zou zoeken, dat hij veelzeker zoo ernstig en krachtig mogelijk tegenover het geld positie nam.

Zijn naam voor de geheime booze macht die in het geld schuilt was: *Mammen*.

Niet den rijke, maar den arme prees hij zalig.

Van een rijke zei hij dat eer een kemel door het oog van een naald, dan een rijke door de poort des hemels zou ingaan.

Den rijken jongeling bad hij, zijn geld achter te laten.

Zelf had hij niets waar hij het hoofd zou nederleggen. Hij die rijk zijnde arm werd opdat hij ons rijk zou maken.

En toen zijn apostelen de wereld ingingen, vroegen ze nergens naar kapitaal of fondsen of traktement, maar werkten desnoods zelve in handwerk of beroep.

Op dien grond mag dus aangenomen, dat de kerk van Christus te verder afgaat van den Heere, hoe meer ze zich hecht aan geld en zich met het geld als wapen verdedigt.

Nu ziet men in den tegenwoordigen kerkelijken strijd twee groepen tegenover elkaar staan.

Eenerzijds een groep *Doleerenden*, die, ja, naar plicht en roeping waakt voor het kerkelijk bezit, zoolang haar dit is toevertrouwd, maar voorts willig afstiet van *traktementen* en *fondsen* en *gebouwen* en *stichtingen*; en even gewillig ja, met vreugde dubbele offers brengt, om noodgebouwen op te richten, haar herders van nooddrift te voorzien, en den dienst der kerken te doen voortgaan; en dat, let wel, niettegenstaande deze Doleerenden voor drievierden tot een stand der maatschappij behooren, die leeft van den dagelijkschen arbeid in het zweet des aanschijns verricht.

En daartegenover een groep *Classicalen*, die zich juist omgekeerd aanstelt. Want ze int haar traktementen en maakt zich een geschenken bovendien van de traktementen der predikanten die ze afgezet heeft, aldus met het brood harer slachtoffers zichzelf verrijkend. Ze teert op fondsen en stichtingen. Ze legt de hand op gebouwen en kerken. Zelve geeft ze schier niets. En dat niettegenstaande bijna alle rijken en welgestelden juist met deze groep meegaan.

Ja, erger nog als wapen in den strijd bezigt deze Classicale groep deze dreigementen: 1. Gij, Dominee, ga niet dolen, want ge verliest uwer kerk!

2. Gij, Dominee, ga niet dolen, want ge verliest kindergeld en academiëgeld.

3. Gij, Diaken, ga niet dolen, want uw fondsen ontgaan u, en ge kunt in rechten worden aangesproken.

4. Gij, Kerkvoogd, ga niet dolen, want het zal in uw zak betaald worden gezet.

5. En ook gij, Leeken, gaat toch niet dolen, want dan sluiten we voor uw kinderen het weeshuis, we onthouden u beëdeling, we zeggen u onze klandisie op, of jagen u, gelijk te Nederhorst-den-Berg, van ons Buiten.

Kennelijk dus een groep *Doleerenden*,

die, zij het ook in veel zwakheid, van het geld afziet en geld waagt.

En daartegenover een groep *Classicalen*, die in het geld haar kracht zoekt en bij haar tegenstanders op hun gehechtheid, niet aan den Christus, maar aan het geld speculeert.

Vraag: Bij welke groep zoudt ge Jezus' Apostelen hebben gevonden?

Iets wat gezegd wordt niet uit zelfverheffing, maar om in genade te roemen.

Want dat gaat wel voor vast en zeker: Waar een mensch ook uit zich zelve van af kan, van de macht van den Geldduivel, die Jezus *Mammen* noemde, maakt alleen genade hem vrij.

Het spreekt wel vanzelf, dat niemand op het Synodaal Convent als Afgevaardigde van een Kerkeraad of ook als Gedeputeerde van een Classis kan worden toegelaten, tenzij hij zijn *Lastbrief* en *Instructie* kunne vertoonen.

Dit is een uiterst gewichtig punt, en waar men, om teleurstelling te voorkomen, wel op letten mag, want al gold het den besten broeder, men zou hem niet mogen toelaten, zoo hij niet gelast was.

In dit ééne toch, of men gelast of niet-gelast verschijnt, gaapt heel de breede kloof tusschen de Gereformeerde kerkregering en de Hierarchie.

Als ge daar zit in een Synodaal Convent, waaraan ontleent ge dan het recht om daar te zitten, uw bevoegdheid om daar te adviseeren en uw macht om mee te besluiten?

Denk die vraag eens wel in.

En dan moet ge toestemmen: Niet aan u zelve persoonlijk. Dan toch kon een ieder er komen.

Ook niet aan uw belijdenis. Want dan had daar ieder belijder toegang.

Ook niet aan uw ambt. Immers dan zou elk ambtsdrager dit recht evenals gij bezitten.

Neen, ook krachtens uw ambt zit ge op het Synodaal Convent niet.

Wel zit ge, krachtens uw ambt in den Kerkeraad. Ieder die in het ambt bevestigd is, klopt aan de deur van den Kerkeraad aan en moet binnengelaten worden en zitting ontvangen.

Dat vloeit uit het ambt.

Maar zoo is het op een Synode of een Synodaal Convent niet.

Daar moet ge dus door een andere macht binnengeleid worden.

Vraag: Door welke macht?

En dan luidt het antwoord: *door een kerk*.

Het Convent of ook de Synode is: eene samenkomst niet van *personen*, maar van *kerken*.

Daarom zou de Synode eigenlijk dan eerst recht Synode zijn, zoo ge *al de kerken* zelve saam kondt brengen.

Nu dit echter niet gaat, en ge onmogelijk zels alle Kerkeraden in hun geheel, groepsgewijze, in een lokaal saam kunt voegen, is door onze vaders geoordeeld, dat elke kerk zich zou laten *vertegenwoordigen*.

Een Synode is dus een saamvergadering van mannen, die elk of paarsgewijze hun *plaatselijke kerk* of *kerken* representeren; en een ieder die daar verschijnt, is al wat hij op dat Convent is, alleen door de zending en machtiging van zijn kerk.

Hij komt er niet als *bestuurder* over de kerk, maar als *boodschapper* of *gezant* van een kerk, en de *oorspronkelijke* macht en bevoegdheid om te besluiten rust niet in hem persoonlijk, maar in zijn kerk.

Niet hij heeft die macht, maar *zijn kerk*, en hij kan dus op het Synodaal Convent geen macht hoegenaamd uitoefenen, tenzij zijn kerk die eerst op hem legge, hem daarmee bekleede en hem daarvan voorzie.

Laat zijn kerk hem los, dan is hij weer machteloos, en alleen zoolang zijn kerk die macht schenkt en verleent en laat, heeft hij macht. En of hij nu Dominee of Ouderling of Diaken is, dat is al om het even.

Niemand, hoog of laag, is op het Convent of op een Synode iets, dan door de kerk die hem zendt, volmachtigt en instrueert.

En vandaar nu de gebiedende noodzakelijkheid, dat een ieder, die door *zijn kerk* gezonden is, dit bewijze door een stuk er van over te leggen.

Dit stuk heet een *Credentie*-brief of volmacht, en om te laten zien, hoe men dit vroeger deed, lasseten we hier een enkelen van de vele voorheen ten *Credentie*-brieven in.

Het is er een, die gediend heeft voor de Synode te Dordrecht, in den jare 1574 geschreven, en afgegeven door de toenmalige Classe van Voorn, Putten en Overflakke.

Hij was van desen inhoud:

Genade ende vrede van Godt den Vader door Jesum Christum, Amen.

Wy en komen, seer lieue Broeders ende medehulpers in den Heere, Godt onsen Vader nuyl genoech prysen voor syne onuitsprekelyke weldaden om in synen beminden Sone bewezen, door wyens loyden by Syne kerke verlost hebbende de selfe af wederom van des Antichristes tyrannie ende ondrackelike jucken is ontlustende ende suyerende. Alsoe dat selfe op den huydigen dach is blykende inde welke hy syn Dienaers te samen gheeft te comen opdat hy sonder twyfel door die macht synes Gheests den selfen geue te verhandelen dat tot verbreydinge syns Coningrycks sal dienen.

Daerom dat wy nae begerte der Broederen tot Dierische teyssen in den naem des Heeren versamelt syn geweest nyet alleen bedenkende wat noodich soude syn in sulken versameling te propioneren, maar oock welke personen daer alderbequaemste soude mogen toe syn om van onsen twyfel Ende wt onzer allen namen met den Broederen te handelen. Soe seynden wy dan onsen seer weerden ende Lieuen Broeder ende mede Dienaer *Gerardus Gallinaceum* ende met hem eenen Ouderling met namen *Jan Gimmers* ende onsen Lieuen Broeder den selfen volle macht ende autoriteyt geuende omme te mogen handelen ende concluderen, in alle kerkelike saecken soe wel int ghene sy van ons nae wt wysen haerder Instructie by laete ontfangen hebben, als int ghene dat oock van andere gedeputeerden wt namen haerder kercken geproponeert zal werden. Ende alsoe wy den selfen wel soe kennen dat sy met die gansche versameling Gods Woordt alleen in saecken des geloofs, ende in de ordeninge der kercken der alderbest gereformeerde kercken exempel tot haer eenich rechtsnoer sullen nemen, soe en twyflen wy nyet den selfen onsen gecommiteerden sulcken autoriteyt te geuen als of onse gansche Classe van Voorn, Putten ende Overflakke ende een yegelicke kerke bysonder in de selfe gelegen daer tegenwoordich waer. Hier entusschen hiden wy den Vader onse Heeren Jesum Christi dat hy v o Lieve Broederen door synen Gheest bystae ende we verstanden regieren tot vermeerderinge syns Coningrycks, verwoestinge des Antichristendoms ende vertroostinge syns armen verdrukten volcks. Syt den Heere beuolen. Datum wt den *Briel* wt last ende onder Segel der ganscher classe, A^o. 1574. Desen 13 Junij.

[Eigenhandige onderteekeningen].

Andries Cornelis, Dienaer des woords in den Briell.

Hermanus Geldraus, Dienaer in Abbebrouck.

Johannes Gulhemius, Dienaer in Hellevoet.

Joannes Oasius, Dienaer des woorts int Zuytlandt.

Johannes Wilhelmi, Dienaer in den Nieuwen Hooren.

Jacobus Orphaus, Dienaer in Heenvliet.

Floris Gerrits, Dienaer te Swartewael.

Hector Claesjen Schepene, Dienaer des woords in Ryckaeyen.

Wilhelmus Adriani, Dienaer des woorts in Oostvoren.

Johannes Steenbergen, Dienaer des woorts in Geervliet.

Albertus Allardi, Dienaer des woorts in Goeree.

Godefridus Baz, Dienaer des woorts in Roeten.

Jan Mathijs, Ouderling.

Jacques van den Dyke.

Willem Willem, aptecker.

Willem Pieterzen.

Michiel Joosten, diaceken.

Cornelis Hendricks.

Kryn Ghybortus.

Lenart Cornelis.

Jacop Janas, diaceken.

[Opschrift].

Aen den dienaren des woords, ouderlingen ende diakenen nu ter tydt versamelt in den Synodo onsen seer lieuen broederen tot Dordrecht.

Hieruit ziet men hoe streng onze vaderen dit namen.

Ze schreven niet maar: Dezen en dien persoon zenden we u. Neen, er werd uitdrukkelijk in vermeld, dat zij hem *zijn macht* en *bevoegdheid* gaven. Voorts werd deze bevoegdheid omschreven en verklaard dat *alle kerken* als tegenwoordig zouden zijn.

En eindelijk wat alles zegt, er werd niet verklaard, dat men vanzelf aah de besluiten gebonden zou zijn, maar *beloofd*, dat men ze voor bondig zou houden; edoch onder het uitdrukkelijk voorbehoud: voor zoover dit den Woorde Gods conform zou zijn.

Vier punten dus: 1°, het noemen van den gezonden persoon; 2°, de verklaring dat men hem volmachtigt; 3°, de belofte om de besluiten voor bondig te houden; en 4°, het stellen van een grens, dat alle besluit ter zij zou worden gelegd, dat niet den Woorde Gods conform mocht zijn.

Niet dus een volmacht in den dwazen zin, alsof vooraf elke Kerkeraad delibereren moest over elk punt en een besluit nemen, en dat nu voorts iemand gezonden werd, om die stem over te brengen. Dan toch ware alle Synodale samenkomst geheel overbodig geweest, en had men evengedoe de zaak per brief kunnen afdoen, en een bureau het resultaat der gehouden stemming kunnen opmaken.

Neen, dat niet.

Onze vaderen begrepen, dat een besluit alleen rijpt uit overleg en onderzoek, en dat zulk een overleg niet kan gepleegd door elke kerk apart, maar alleen als alle saam zijn.

Geen andere weg stond dus open, dan om aan zijn gelasten Deputaat volmacht te geven om mede te delibereren en te besluiten, onder belofte van bondigverklaring; en dien eenig goeden weg sloegen onze vaderen in.

Geen andere weg wordt ook thans bewandeld.

En het zal daarom noodzakelijk zijn, dat elke Kerkeraad aan zijn Afgevaardigden een *Credentie*-brief medegeve, waarin de vier genoemde punten duidelijk instaan.

En wat aangaat de Classicale Deputaten, die niet door één kerk, maar door *meerdere* kerken saam gezonden worden, aan deze zal eveneens zulk een *Credentie*-brief zijn uit te reiken, ditmaal namens alle dese met name genoemde kerken te teekenen door den Moderator tenzij alsnog alle opgekomen op het Classicaal Convent konden teekenen.

Gemakshalve was het misschien wenschelijk dat een model voor deze beide soorten van *Credentie*-brieven rond werd gezonden of publiek gemaakt.

Niet, om een Kerkeraad die in eigen stijl schrijven wilde te binden, maar om bijstand te bieden aan wie van deze gebodene hulpe mocht wenschen gebruik te maken.

In de volgreeds *Uit de diepte* is ditmaal de schoone lezing opgenomen, die Ds. B. van Schelven in Amsterdam, op 14 Januari op het Gereformeerde Kerkelijk Congres hield.

Ze zag het licht onder den titel: *Van het karakter en het goddelijk recht der dolen.*

Naar we vernemen, zal van deze lezing

een afzonderlijke uitgave voor meer algemeene verspreiding het licht zien; en ook hiermee zal een uitnemende dienst aan de zaak der reformatie worden gedaan.

In een uitgegevene leerrede van den heer Ds. H. A. J. Lütge over de woorden uit Psalm 20 : 10, en waarin we menig stuk met instemming lezen, komt tweemaal zinsnede voor die haar o. i. ontsiert, en waarop de aandacht dient gevestigd.

De eerste luidt aldus:

»En wat zien wij nu als vrucht? Het gereformeerde volk is ontwend aan het Woord. Ledge kerken, waar het Woord Gods wordt gepredikt, volle kerken daarentegen, waar de afgoden gediend worden, of waar des menschen woord en zijne wijsheid heerscht.»

Is dit niet een verkleinen van Gods weldaden?

Of is het niet een genade, waartoe we in Holland, in vergelijking bij wat men in Frankrijk en Duitschland waarnaam, te danken hebben, dat juist in ons land de saamvergaderingen der gemeente, waar Gods Woord metterdaad „gereformeerd“ gepredikt wordt, nog meest overloopen, zoodat er eer gebrek is aan plaats dan aan hoorders.

En hier te Amsterdam is dit immers eveneens.

Haast geen volk bij de Modernen, weinig volk bij de Irenischen, maar bij de Gereformeerde predikers de kerken meest stampvol.

Want dat thans de Classicale diensten zoo veel slechter bezocht zijn, doet er natuurlijk niets toe. Het zit niet in de kerkgebouwen, maar het hangt alleen aan het Woord.

Doch ernstiger opmerking nog ontlokt ons de tweede zinsnede, waarop we doelen en die van dezen inhoud is 1).

Doelende op het *Conflict*, zegt Ds. Lütge:

»Voor hetgeen de Heere God Zijner Gemeente nog onder dien ellendigen toestand schonk in de zuivere verkondiging Zijns Woords, en voor hetgeen Hij door dat Woord wrocht onder vriend en vijand, al ging dat niet met groot geweld en groot geraas, daarvoor werden de oogen gesloten, om zoo mogelijk ook deze lieflijke woningen weder te verworsten, ter lijde van eigen naam en eigene eer. Men wilde zijn, wat een der Reformatoren heeft gewild of begeerd voor zichzelf, men wilde nu eenmaal *Kerkreformerder* zijn; het ging dan hoe het ook ging, o. Als wij nagaan de onwaerwegen, die bewandeld zijn, en die nog h wandeld worden, dan kan het niet twijfelachtig wezen, dat hie bakken uitgehouwen worden, die blijken zullen geen water te houden.»

Doen deze woorden u bij het lezen geen leed? Of komt het aan eenigen mensch toe, »wiens adem in zijn neusgaten is?», om aldus te oordeelen over de verborgene bedoelingen van iemands hart?

Wat weet Ds. Lütge er van al, wat er omging in het hart van broeders, tegen wie hij zich overstelde en bij wier kerkelijke afmaking hij stilwajgend toezag?

Kent hij dan de geheime drijfveeren van iemands hart?

Is hij in staat om de innerlijke roerzelen van het hart te bespieden?

En indien niet, omdat de Heere God, de Kenner der herten, dit aan *Zich Zelfen heeft voorbehouden*, mag Ds. Lütge dan de hand slaan aan hetgeen Gode alleen toekomt?

En voorts, wat dunk u, is de kansel een plaats die er voor geëigend is, om op zulk een wijze belijders van den Heere Jezus te beoordeelen en te belasteren?

We vragen maar!

Men gaat nu *halve gemeenten* uit het Genootschap zetten!

Lees slechts wat bul er in Randwijk is rondgezonden.

Het Classicaal Bestuur van Nijmegen, Doende in de Hervormde Gemeente te Randwijk en Lakemond wat des kerkerads is, Gehoord hebbende van zijnen Voorzitter, den Pastor loci G. J. Hulsman, dat van de Gemeenteleden wel een derde, zoo niet ruim een derde het voorbeeld volgt van den kerkeraad, die, met uitzondering van den Predikant, zich aan de Synodale Organisatie onttrokken heeft;

Gericht hebbende tot al de mannelijke en vrouwelijke lidmaten en tot de meerderjarige leden een gedrukt schrijven van den volgende inhoud:

»Verklaart gij u aan te sluiten bij de dolenende Gemeente, die zich aan de Synodale Organisatie onttrekt —